

Kortanalys 3/2023

**Tidigare belastningar bland
personer som lagförts för innehav
eller bruk av narkotika i
huvudbrott**

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning.....	5
Syfte och frågeställningar	6
Metod	8
Operationalisering och avgränsningar.....	8
Begränsningar	10
Beskrivning av studiepopulationen	11
Resultat	13
Tidigare lagföringar oavsett brottstyp	13
Tidigare lagföringar för något narkotikabrott	15
Tidigare lagföringar för annat brott än narkotikabrott	20
Diskussion.....	24
Referenser	28
Bilagor	29
Bilaga 1. Kompletterande tabeller till figur 3 och figur 6.....	29
Bilaga 2. Kompletterande tabeller till tabell 3 och tabell 4.....	30

urn:nbn:se:bra-1121

© Brottsförebyggande rådet 2023

Författare: Stefanie Luthman

Vetenskapliga granskare: Anders Ledberg, fil.dr., Tove Sohlberg, fil.dr., Jessica Storbjörk, docent. Samtliga vid Institutionen för folkhälsovetenskap & Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD), Stockholms universitet. Det är dock Brå som i alla avseenden är ansvarig för innehållet i rapporten.

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

Varje år hanterar rättsväsendet ett stort antal personer som innehar eller brukar narkotika. Syftet med denna kortanalys är att undersöka till vilken grad det höga antalet lagförda personer för innehav eller bruk av narkotika¹ beror på att rättsväsendet förmår att i betydande utsträckning upptäcka och lagföra unika individer som inte varit lagförda för narkotikabrott förut respektive hur mycket av narkotikastatistiken som kan förklaras av att vissa personer lagförs flera gånger för ett sådant brott. Det görs genom att undersöka tidigare lagföringar under fem år tillbaka bland personer som år 2019 lagfördes för innehav² eller bruk av narkotika där brottet utgjorde huvudbrottet. Det ingår även att undersöka omfattningen på tidigare belastningar generellt och för andra brott än narkotikabrott. Studien baseras på lagföringsdata från 22 885 personer. Kortanalysen är initierad av Brottsförebyggande rådet (Brå).

Resultaten visar att 44,7 procent av personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika har tidigare varit lagförda för narkotikabrott som huvud- eller bibrott. Andelen med tidigare belastningar för narkotikabrott som huvud- eller bibrott är högre bland män som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk (46 %) än bland kvinnor (35 %). Det förekommer också skillnader mellan olika åldersgrupper. Bland personer från 21 år och uppåt som lagfördes för narkotikainnehav/-bruk har mellan 51 procent och 52 procent, beroende på åldersgrupp, minst en lagföring för narkotikabrott som huvud- eller bibrott sedan tidigare. Däremot är andelen betydligt mindre bland 15–17-åringar och 18–20-åringar där bara 17 procent, respektive 35 procent, av personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika varit lagförda för något narkotikabrott som huvud- eller bibrott förut. Ett skäl till den lägre andelen bland yngre kan vara att de inte varit straffmyndiga under hela femårsperioden tillbaka. Ett annat skäl kan vara att majoriteten av unga personer i studiepopulationen inte hunnit debutera i narkotikabrott än.

En stor majoritet av personer som lagförts för narkotikainnehav/-bruk och som har en historik av tidigare belastningar har tidigare varit lagförd för narkotikabrott som huvud- eller bibrott. Det gäller åtta av tio individer (78 %). I genomsnitt har dessa personer runt två tidigare lagföringar för narkotikabrott som huvud- eller bibrott under fem år tillbaka. Lagföringar som innehåller narkotikabrott som huvud- eller bibrott utgör faktiskt i genomsnitt 61 procent av en tidigare straffad persons totala antal tidigare lagföringarna. Det innebär att det är mer vanligt att narkotikabrott finns med i tidigare lagföringar bland personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika och som har varit lagförda sedan tidigare än att de saknas.

¹ Avser 1 § 6 p. i narkotikastrafflagen (1968:64) "innehar, brukar eller tar annan befattning med narkotika".

² I denna kortanalys menas med innehav uteslutande innehav för eget bruk.

Det är känt sedan tidigare att personer som lagförs för innehav eller bruk av narkotika är en mycket högt kriminellt belastad grupp. Det visar även resultaten i denna studie. Sex av tio personer (58 %) i studiepopulationen har minst en gång tidigare varit lagförda för något brott. Många av dem har varit lagförda flera gånger under den undersökta perioden. Tidigare belastningar förekommer i högre utsträckning hos män (59 %) som lagförts för narkotikainnehav/-bruk än hos lagförda kvinnor (49 %), samt till större del bland äldre jämfört med yngre. Bland de som är 21 år och äldre har mellan 61 procent och 67 procent, beroende på åldersgrupp, av personer som lagförts för narkotikainnehav/-bruk varit lagförda tidigare för något brott. I de två yngsta åldersgrupperna 18–20-åringar och 15–17-åringar är andelen som varit straffade sedan tidigare lägre, nämligen 51 procent, respektive 31 procent. Även här kan en rimlig förklaring till de lägre andelarna bland de allra yngsta vara att en del unga inte varit straffmyndiga under hela femårsperioden tillbaka.

För att studera vilka andra brott än narkotikabrott som personerna tidigare varit lagförda för undersöktes huvudbrotten i de tidigare belastningarna. Resultaten visar att brott mot narkotikastrafflagen är det överlag vanligaste huvudbrottet, vilket 38,5 procent av individerna varit lagförda för sedan tidigare, följt av stöld, olovlig körning, misshandel, rattfylleri och brott mot knivlagen. Bland män som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk är andelen med tidigare belastningar för olika typer av huvudbrott nästan genomgående högre än bland kvinnor. Skillnaden består också när man tar hänsyn till den generellt sett högre belastningen för något brott sedan tidigare bland män och begränsar jämförelsen mellan könen till de som har en historik av tidigare belastningar. Endast när det gäller stöld uppvisar kvinnor en högre tidigare brottsbelastning än män. Förekomsten av vissa huvudbrott i de tidigare belastningarna ökar med stigande ålder bland de som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk och varit lagförda sedan tidigare. Det gäller främst olovlig körning och rattfylleri. Andra huvudbrott sjunker med stigande ålder som till exempel rån, som är vanligare bland yngre personer som är lagförda för narkotikainnehav eller narkotikabruk och som varit lagförda sedan tidigare, i jämförelse med de äldre.

Sammanfattningsvis visar kortanalysen att majoriteten av personer som lagförs för innehav eller bruk av narkotika är kriminellt belastad sedan tidigare där narkotikabrott är det överlägset vanligaste brottet bland tidigare lagföringar. När det gäller kortanalysens huvudfråga om i vilken mån rättsväsendet förmår att i betydande utsträckning upptäcka och lagföra unika personer för innehav eller bruk av narkotika som inte varit lagförda för narkotikabrott tidigare tyder resultaten på att rättsväsendet åstadkommer detta i drygt hälften av fallen. Det är vanskligt att värdera resultatet eftersom det inte finns några uttalade mål för exakt hur många fler unika personer utan tidigare narkotikabrott som rättsväsendet ska lagföra i förhållandet till personer som har en historik av narkotikabrott. Däremot kan resultaten från denna kortanalys användas för att påbörja en diskussion inom polisen och i kriminalpolitiken i stort om vad som kan

anses vara en rimlig nivå när det gäller att lagföra företrädesvis personer som är ostraffade för narkotikabrott sedan tidigare.

Inledning

Att inneha narkotika för eget bruk eller att bruka narkotika är ett brott enligt narkotikastrafflagen. Ur ett juridiskt perspektiv hålls innehav för eget bruk och själva brukandet av narkotika inte isär. En lagföring för innehav eller bruk av narkotika kan således handla om innehav av narkotika som bedöms vara för eget bruk eller om bruk av narkotika, vilket har bekräftats genom drogtest. I denna kortanalys används samlingsbegreppet innehav eller bruk av narkotika för att återspegla detta.

Narkotikabrott är ett spanings- och ingripandebrott där antalet anmälda brott i huvudsak är ett resultat av det polisiära arbetet. Det finns olika situationer där polisen kan upptäcka innehav av narkotika, till exempel vid husrannsakan, genomsökning av bil eller kroppsvisitation på en misstänkt. Om narkotika inte hittas, men misstanken om att personen är narkotikapåverkad kvarstår, har polisen sedan 30 år tillbaka möjligheten till kroppsbesiktning där den misstänkte avkrävs ett urinprov eller blodprov. Införandet av urinprov eller blodprov vid misstanke om eget bruk av narkotika motiverades till stor del av en ökad möjlighet att upptäcka och lagföra narkotikabrott i ett tidigt skede för att på så sätt avskräcka och förhindra framtida missbruk (prop. 1992/93:142). Varje år genomför Rättsmedicinalverket inom ramen för polisärenden avseende eget bruk av narkotika mellan 36 000 och 42 000 rättskemiska analyser för att se om det finns narkotika i dessa prov (Rättsmedicinalverket, 2022). En genomgång av narkotikaärenden som inkom mellan 2012 och 2018 visar att kring 80 procent av provsvaren är positiva, men att denna andel sjunker med minskade ålder på den misstänkta (intern rapport från Rättsmedicinalverket, 2019).

Förra året (2022) polisanmälades nästan 57 000 brott avseende innehav av narkotika och drygt 47 000 brott gällande bruk av narkotika, vilket motsvarar ungefär 540, respektive 450, anmälningar per 100 000 invånare (Brå, 2023). Jämfört med år 2000 är det en tre- till fyrdubbling då antalet anmälda brott per 100 000 invånare var knappt 130 för narkotikainnehav och nästan 160 för narkotikabruk. Enligt lagföringsstatistiken fattades år 2021 nästan 30 000 lagföringsbeslut för brott mot narkotikastrafflagen där brottet utgjorde huvudbrottet (Brå, 2022a). Det kan jämföras med drygt 8 000 lagföringar år 2000. Från och med 2015 redovisas i lagföringsstatistiken även uppgifter om narkotikabrottens typ av brottslig gärning.³ År 2021 fattades drygt 28 000 lagföringsbeslut avseende innehav eller bruk av narkotika, vilket är en ökning med nästan 40 procent jämfört med år 2015. Sedan år 2017 har den årliga ökningstakten i antalet lagföringar för innehav/bruk av

³ Det vill säga om det handlar om överlåtelse, framställning, förvärv, anskaffning, utbudande eller innehav/bruk av narkotika.

narkotika legat mellan 6 och 13 procent, med undantag för pandemiåret 2021 där siffrorna ligger på samma nivå som året innan.

Det är oklart i vilken mån det höga antalet registrerade brott avseende innehav eller bruk av narkotika beror på att rättsväsendet lyckas upptäcka och lagföra många unika individer som inte tidigare varit lagförda för narkotikabrott respektive hur mycket av narkotikastatistiken som kan förklaras av att vissa personer lagförs flera gånger för sådant brott. Ett sätt att belysa denna fråga är att studera tidigare belastningar bland personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika. Till exempel visade en utvärdering av rättsväsendets insatser mot narkotikamissbruk att omkring hälften av personer från 15 års ålder som lagfördes för ringa narkotikabrott under åren 1991 och 1997 hade tidigare varit lagförda för narkotikabrott (Brå, 2000). Andelen med tidigare lagföringar för narkotikabrott var högre bland äldre personer (64 % bland personer som var 30 år och äldre för år 1997) än bland yngre (13 % bland 15–19-åringar för år 1997). Nyare statistik avseende yngre personer finns i Socialstyrelsens undersökning om socialtjänstens insatser för unga med lagföringar för narkotikabrott (Socialstyrelsen, 2022). I den studien undersöktes personer mellan 15 och 20 år som år 2017 hade lagförts för brott mot narkotikastrafflagen. Brotten avsåg nästan uteslutande ringa narkotikabrott, därav främst innehav och bruk av narkotika. Resultaten visar att 14 procent av de lagförda barnen (15–17 år) och 40 procent av de lagförda unga vuxna (18–20 år) hade tidigare varit lagförda för narkotikabrott. Att en del personer som registreras för narkotikabrott redan är kända av rättsväsendet för narkotikabrott framkommer också i Brås rapport om narkotikamarknader (Brå, 2021). I den studien undersöktes bland annat tidigare misstankar mot personer som år 2018 misstänktes för ringa narkotikabrott i form av innehav eller bruk av narkotika. Nästan sex av tio (57 procent) misstänkta hade minst en tidigare misstanke om ringa narkotikabrott.

Brottsbelastningen bland samtliga lagförda för narkotikabrott, oavsett ålder, undersöktes senast för över 20 år sedan (se Brå, 2000). Utifrån målet att upptäcka och lagföra fler personer som befinner sig i ett tidigt skede av en eventuell missbrukskarriär är det därför relevant att återigen undersöka hur stor andel av personer som lagförs för innehav/bruk av narkotika lagförs för detta för första gången och hur stor andel som har varit lagförd sedan tidigare för sådan brottslighet.

Syfte och frågeställningar

Huvudsyftet med kortanalysen är att studera i vilken mån rättsväsendet förmår att i betydande utsträckning upptäcka och lagföra unika personer för innehav eller bruk av narkotika som inte varit lagförda för narkotikabrott tidigare. Vidare undersöks om det är första gången man lagförs överhuvudtaget, och om inte, hur stor omfattningen och sammansättningen av den tidigare brottsbelastningen är. Syftet med kortanalysen besvaras genom följande frågeställningar:

- Hur stor andel av personer lagförda för innehav eller bruk av narkotika har varit lagförda sedan tidigare?
- I vilken omfattning har personer lagförda för innehav eller bruk av narkotika tidigare lagförts för narkotikabrott?
- I vilken omfattning har personer lagförda för innehav eller bruk av narkotika tidigare lagförts för ett annat brott än narkotikabrott?
- Skiljer sig andelarna och omfattningen när det gäller tidigare lagföringar mellan män och kvinnor och mellan olika åldersgrupper?

Metod

I denna kortanalys undersöks tidigare lagföringar under en period på fem år tillbaka bland personer som under 2019 lagfördes för innehav eller bruk av narkotika (1 § 6 p. i narkotikastrafflagen), oavsett allvarlighetsgrad, där gärningen utgjorde huvudbrottet. Ett datauttag har gjorts från registret för lagförda personer för perioden 1 januari 2014 till 31 december 2019. Lagföringsbesluten avser åtalsunderlåtelse, strafförelägganden eller domslut i tingsrätten.

Operationalisering och avgränsningar

Studiepopulationen avgränsas till personer som lagförts för *innehav/bruk av narkotika*. Andra typer av narkotikabrott (t.ex. överlåtelse eller framställning av narkotika) ingår inte.

Samtliga allvarlighetsgrader av narkotikabrott avseende innehav eller bruk av narkotika inkluderas i studiepopulationen. Det betyder att samtliga personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika ingår, oavsett om det handlar om ringa narkotikabrott, narkotikabrott av normalgraden, grovt narkotikabrott eller synnerligen grovt narkotikabrott. Vilken straffskala som används vid innehav eller bruk av narkotika påverkas av mängden narkotika, typ av narkotika och i vilket syfte den misstänkte innehåft narkotika. Vad gäller narkotikatyp klassas i vanliga fall innehav eller bruk av lättare droger som cannabis som ringa narkotikabrott, medan innehav eller bruk av tyngre narkotika som kokain och heroin i regel räknas som narkotikabrott av normalgraden eller grovt narkotikabrott.⁴ Det anses vara olämpligt att avgränsa kortanalysen till ringa narkotikabrott eftersom det i praktiken skulle innebära en avgränsning av kortanalysen till tidigare belastningar bland lagförda för innehav eller bruk av lättare narkotika.

I studiepopulationen ingår personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott *under år 2019*. Kortanalysen undersöker därmed tidigare belastningar bland personer som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk under ett visst år. Det ingår inte i denna kortanalys att undersöka utvecklingen av andelen tidigare lagförda över tid. Eftersom det inte går att utesluta att lagföringsstatistiken avseende narkotikabrott har påverkats av coronapandemin⁵ används inte statistiken från pandemiåren 2020 och 2021. År 2019 anses vara den mest aktuella lagföringsstatistiken som bedöms som lämplig att använda för kortanalysen. För att ytterligare säkerställa att det valda året är tillräckligt representativt jämfördes den officiella statistiken för åren 2015 till 2021 angående andelen kvinnor, unga (15–20 år) och individer utan tidigare lagföringar bland de personer som lagförts för innehav/bruk av narkotika

⁴ Se <https://lagen.nu/dom/nja/2008s653>

⁵ Se <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/narkotikabrott.html>

under respektive år. Jämförelsen visar att personsammansättningen för 2019 inte avsevärt avviker från de andra åren.

I de fall där det för en individ finns fler än en lagföring under 2019 med narkotikainnehav eller narkotikabruk som huvudbrott väljs den *första lagföringen*.

Studiepopulationen avgränsas till de personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika där gärningen utgör *huvudbrottet*. Huvudbrottet är det brott i ett lagföringsbeslut som har det högsta straffvärdet. Innehav eller bruk av narkotika som bibrott exkluderas alltså.⁶ Avgränsningen till huvudbrott görs i huvudsak för att kunna undersöka i vilken utsträckning polisen lyckas upptäcka nya individer i narkotikabrott avseende innehav eller bruk av narkotika som inte varit lagförda för narkotikabrott tidigare snarare än att ta fast personer med en historik av tidigare narkotikabrott. Upptäckten anses i denna kortanalys vara förbehållet de fall där misstanken på narkotikabrott är polisens huvudsakliga skäl till ingripandet och utesluta de fall där narkotikabrott upptäcks ”på köpet” i samband med ingripandet för ett annat grövre brott (t.ex. misshandel eller våldtäkt). I dessa sistnämnda fall hade innehavet eller bruket av narkotika troligen inte ens kommit till polisens kännedom om det inte hade varit för det andra brottet, varför det bedöms vara missvisande att inkludera narkotikabrott som bibrott i urvalspopulationen. Vidare kan det finnas systematiska skillnader mellan personer som lagförts för narkotikainnehav/-bruk där gärningen var huvudbrott och personer där gärningen klassas som bibrott. Av utrymmesskäl ingår det inte i denna kortanalys att undersöka eventuella skillnader mellan dessa grupper, vilket är ett ytterligare skäl till att begränsa gärningen till huvudbrottet.

För att undersöka *tidigare belastningar* analyseras och klassificeras personernas tidigare lagföringar *under fem år tillbaka* från beslutsdatum för individernas första lagföring 2019 för innehav eller bruk av narkotika. Perioden sätts till fem år för att kunna jämföra tidigare belastningar av aktualitet och relevans mellan olika åldersgrupper. Att inkludera lagföringar som ligger längre bak i tiden skulle medföra en överrepresentation av tidigare belastningar bland de äldre åldersgrupperna. Tvärtom skulle en mycket kortare period än fem år tillbaka öka risken att man missar flera relevanta tidigare belastningar i studiepopulationen. Med tidigare lagföring avses antal lagföringar, inte antal lagförda brott.

När det gäller *tidigare belastningar för narkotikabrott* inkluderas både huvudbrott och bibrott i de tidigare lagföringarna. Som nämnt ovan är huvudbrottet i ett lagföringsbeslut det brott som har det högsta straffvärdet, vilket i många fall där ett beslut innehåller flera brott kan vara andra brott än just narkotikabrottet vilket ofta har ett lägre straffvärde. Att enbart undersöka tidigare belastningar för narkotikabrott

⁶ Av 48 700 lagförda brott avseende narkotikainnehav/-bruk år 2019 utgjorde 25 559 huvudbrott och resterande 23 141 bibrott (Brå, 2020).

utifrån huvudbrott skulle medföra risken av en underskattning av den verkliga omfattningen av tidigare narkotikabrott. *Tidigare belastningar för annat brott än narkotikabrott* undersöks däremot av resurs- och utrymmesskäl enbart utifrån huvudbrottet i de tidigare lagföringarna.

I huvudsak genomförs deskriptiva statistiska analyser och resultaten redovisas i antal och andelar, både totalt och uppdelat efter kön och ålder.

Begränsningar

En begränsning med avgränsningen av studiepopulationen till de personer som under 2019 lagfördes för innehav/bruk av narkotika som *huvudbrott* är att det troligen innebär en överskattning av hur stor del av polisens ingripanden mot bruk av narkotika som är riktat mot de som befinner sig i ett tidigt skede av en möjlig missbrukskarriär, och följaktligen en underskattning av ingripanden som är riktat mot etablerade narkotikabrukare. Detta eftersom åklagare ofta lägger ihop olika brott i en och samma dom, även fast de rör helt olika tillfällen. Det innebär att en del högaktiva lagöverträdare som avkrävs urinprov på grund av misstanke om narkotikabruk inte kommer att finnas med i studiepopulationen eftersom de i många fall även gjort sig skyldiga till andra allvarligare brott som tas upp i samma dom och som genom en högre straffskala per automatik blir huvudbrottet, medan innehav eller bruk av narkotika rubriceras som bibrott. Ovannämnda fördelar med att fokusera på personer som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk som huvudbrott bedöms dock överväga risker med en eventuell överskattning av det polisiära arbetet med att upptäcka nya personer som inte tidigare lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk.

Inkluderingen av samtliga allvarlighetsgrader av innehav/bruk av narkotika medför risken att studiepopulationen även innehåller personer där innehavet av narkotika inte var avsett för eget bruk utan i andra syften, till exempel i försäljningssyfte. Det gäller särskilt ärenden där personen anträffas med större mängder av narkotika, men där bevisningen inte räcker för en lagföring för överlåtelse av narkotika, utan enbart för innehav/bruk av narkotika, och då ofta av normalgraden eller grovt narkotikabrott. Att studiepopulationen kan innehålla personer som innehaft narkotika för andra ändamål än eget bruk kan påverka kortanalysens resultat om tidigare lagföringar, speciellt när det gäller grova brott. Effekterna av möjliga omrubriceringar bedöms dock vara låga eftersom den stora majoriteten av lagföringar för innehav/bruk av narkotika ändå avser ringa narkotikabrott (se avsnittet om studiepopulationen nedan).

En nackdel med att avgränsa tidigare belastningar för olika typer av brott till huvudbrott är att förekomsten av lindrigare brottstyper underskattas, eftersom de mer sällan utgör huvudbrott. Det ligger inte i ramen för denna kortanalys att ge en heltäckande lista på samtliga bibrott som finns i

lagföringarna.⁷ Däremot inkluderas både huvudbrott och bibrott när det gäller tidigare belastningar för narkotikabrott. Det anses vara befogat eftersom kortanalysen handlar om narkotikabrott. Det är framför allt tidigare narkotikabrott som bedöms som prioriterade att undersöka närmre.

Beskrivning av studiepopulationen

Datauttaget från registret för lagförda personer genererade 22 885 individer som uppfyller ovannämnda specifikationer.⁸ Tabell 1 sammanfattar fördelningen av denna studiepopulation utifrån kön och ålder, både för innehav/bruk av narkotika totalt sett och uppdelade efter brottets allvarlighetsgrad. Bland de lagförda är 19 765 män och 3 120 kvinnor. Det är alltså betydligt fler män (86 %) än kvinnor (14 %) som lagförts för innehav eller bruk av narkotika. Personernas ålder sträcker sig från 15 till 79 år, med ett genomsnitt på drygt 28 år. I samtliga åldersgrupper finns både män och kvinnor representerade. Notera att de äldsta tre åldersgrupperna innehåller relativt få personer, varför de har slagits ihop till en grupp av 50–79-åringar i de analyserna om tidigare belastningar.

Tabell 1. Studiepopulationen. Antal (och andel) individer som under 2019 har lagförts för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott, totalt och uppdelade efter kön och ålder.

	Innehav/bruk av narkotika	därav ringa narkotikabrott	narkotikabrott av normalgraden	grovt narkotikabrott
Samtliga	22 885 (100 %)	20 120 (87,9 %)	2 710 (11,8 %)	55 (0,2 %)
Kön				
Män	19 765 (86,4 %)	17 225 (87,1 %)	2 490 (12,6 %)	50 (0,3 %)
Kvinnor	3 120 (13,6 %)	2 895 (92,8 %)	220 (7,1 %)	5 (0,2 %)
Åldersgrupp				
15–17 år	1 949 (8,5 %)	1 870 (95,9 %)	79 (4,1 %)	0 (0,0 %)
18–20 år	4 579 (20,0 %)	4 270 (93,3 %)	300 (6,6 %)	9 (0,2 %)
21–24 år	4 926 (21,5 %)	4 372 (88,8 %)	546 (11,1 %)	8 (0,2 %)
25–29 år	4 370 (19,1 %)	3 791 (86,8 %)	567 (13,0 %)	12 (0,3 %)
30–39 år	4 125 (18,0 %)	3 474 (84,2 %)	641 (15,5 %)	10 (0,2 %)
40–49 år	1 656 (7,2 %)	1 349 (81,5 %)	301 (18,2 %)	6 (0,4 %)
50–59 år	938 (4,1 %)	733 (78,1 %)	198 (21,1 %)	7 (0,7 %)
60–69 år	312 (1,4 %)	240 (76,9 %)	69 (22,1 %)	3 (1,0 %)
70–79 år	30 (0,1 %)	21 (70,0 %)	9 (30,0 %)	0 (0,0 %)

Vad gäller brottets allvarlighetsgrad har 20 120 individer lagförts för ringa narkotikabrott, vilket motsvarar 88 procent av studiepopulationen. Runt 12 procent avser narkotikabrott av normalgraden. Bara i några enstaka fall handlar det om grovt narkotikabrott. Andelen ringa narkotikabrott är

⁷ I utdraget från lagföringsstatistiken finns specifik information på upp till 30 brott.

⁸ Endast unika fullständiga personnummer (12 siffror) ingår i studiepopulationen, övriga (cirka 0,2 procent) utgår.

högre bland kvinnor (93 %) än bland män (87 %). Däremot är andelen narkotikabrott av normalgraden nästan dubbelt så vanligt bland män (13 %), jämfört med kvinnor (7 %). När det gäller ålder är ringa narkotikabrott vanligast bland yngre lagförda personer som nästan uteslutande lagförts för detta (96 % bland 15–17-åringar och 93 % bland 18–20-åringar). Andelen ringa narkotikabrott sjunker sedan successivt med åldern för att ligga på 70 procent bland personer som är 70–79 år. Andelen narkotikabrott av normalgraden ökar däremot ju äldre gruppen som studeras, från runt 4 procent bland 15–17-åringar till runt 22 procent bland 60–69-åringar och 30 procent bland 70–79-åringar. Vad gäller grovt narkotikabrott är andelen högst bland 60–69-åringar (1 %) samtidigt som det inte finns några sådana lagföringar alls bland de yngsta och de äldsta. Eftersom väldigt få av narkotikabrotten avseende narkotikainnehav eller narkotikabruk är av grov karaktär är det större risk att fördelningen mellan åldersgrupperna ser annorlunda ut mellan olika år.

Resultat

Kapitlet redovisar resultaten angående tidigare belastningar bland personer som under 2019 lagfördes för innehav eller bruk av narkotika som huvudbrott. Kapitlet är uppbyggt i tre delar. Det inleds med en redovisning av omfattningen på gruppens tidigare belastningar generellt sett. Sedan följer en beskrivning av i vilken mån det förekommer tidigare belastningar för narkotikabrott bland personerna. I det sista stycket beskrivs omfattningen på tidigare belastningar för annat brott än narkotikabrott. Resultaten redovisas både på totalen samt uppdelade efter kön och ålder. Vid tolkning av resultaten för olika åldersgrupper behöver läsaren beakta att en del väldigt unga personer kommer att ha färre eller inga tidigare lagföringar upp till fem år tillbaka, jämfört med äldre personer, eftersom de inte varit straffmyndiga under hela den föregående femårsperioden. Andra möjliga skäl till eventuella ålderskillnader i tidigare belastningar tas upp i diskussionen. Observera även att åldersgrupperna 50–59 år, 60–69 år och 70–79 på grund av lågt antal individer har slagits ihop vid analyserna till en grupp av 50–79-åringar.

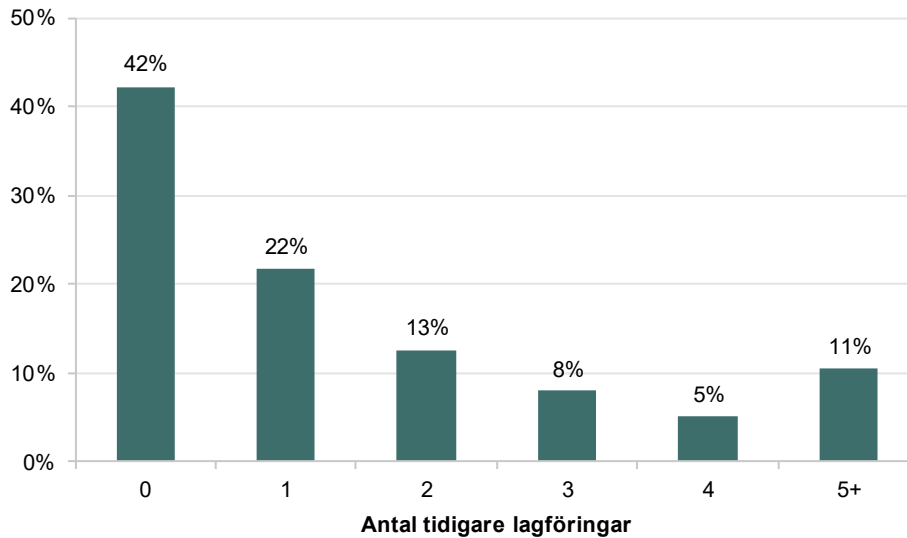
Tidigare lagföringar oavsett brottstyp

Av de 22 885 individer som 2019 lagfördes för innehav eller bruk av narkotika som huvudbrott har 13 219 personer (58 %) haft minst en tidigare lagföring under fem år tillbaka. Det är alltså mer vanligt för personer som lagförts för innehav/bruk av narkotika att vara kända för rättssystemet sedan tidigare än att inte vara det. Personer som lagfördes under 2019 för narkotikainnehav/-bruk och som har lagförts tidigare har i genomsnitt 2,9 lagföringar under fem år tillbaka, men det förekommer även upp mot 36 tidigare lagföringar.

Figur 1 visar fördelningen av antalet tidigare lagföringar i studiepopulationen. Som framkommer har var femte person (22 %) som lagförts för innehav eller bruk av narkotika en (1) lagföring sedan tidigare. Andelen som lagförts oftare än så sjunker i takt med ökat antal tidigare belastningar.⁹

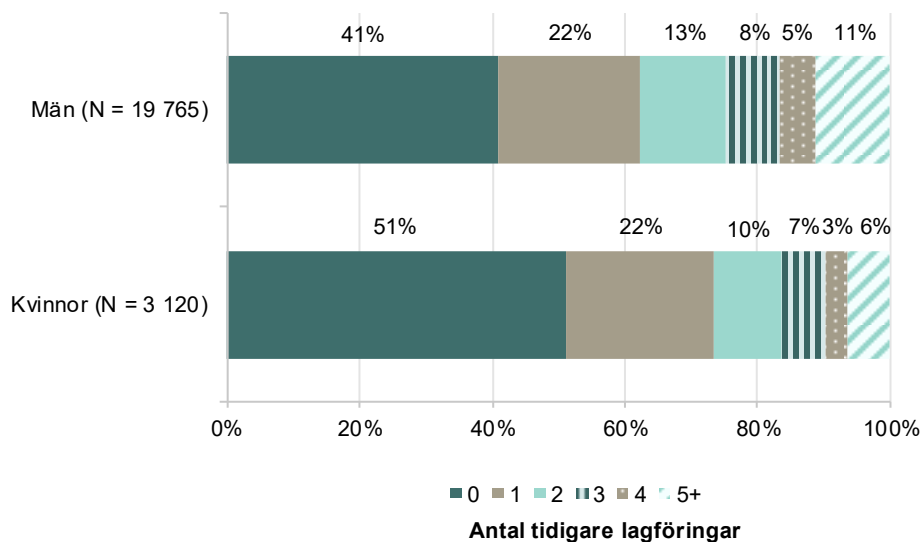
⁹ Den sistnämnda kategorin "fem och fler lagföringar" innehåller en större andel, men det beror på att kategorin är en ihopslagning av 5–36 tidigare lagföringar.

Figur 1. Omfattningen av tidigare lagföringar under fem år tillbaka bland samtliga personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019.

Könsuppdelade resultat visar att det finns några skillnader och likheter mellan män och kvinnor som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk i hur ofta de varit lagförda sedan tidigare (se figur 2). Andelen som varit ostraffade under fem år tillbaka är 10 procentenheter högre bland kvinnor (51 %) än bland män (41 %). Följaktligen är andelen med tidigare lagföringar större bland män än bland kvinnor. Det är särskilt tydligt för dem med fem eller fler tidigare lagföringar där andelen män är nästan dubbelt så stor (11 %) än andelen kvinnor (6 %).

Figur 2. Omfattningen av tidigare lagföringar under fem år tillbaka bland personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter kön.

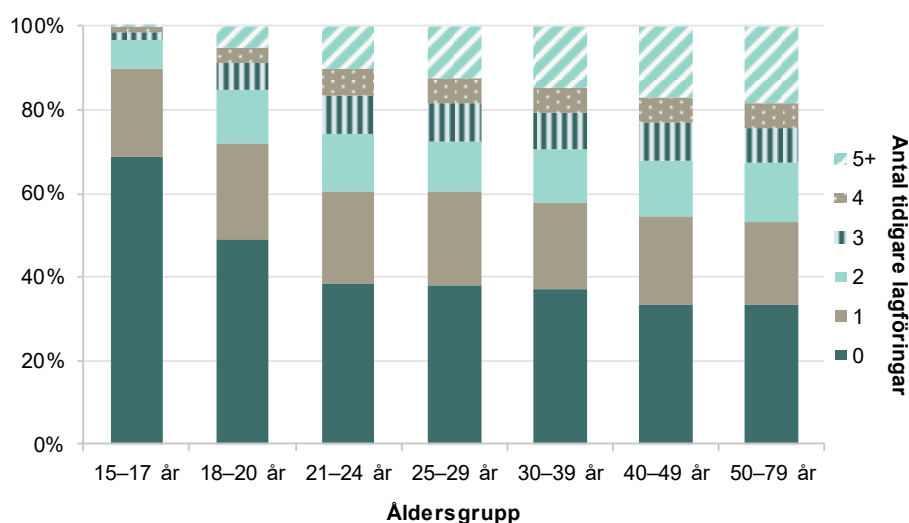

Även de åldersuppdelade resultaten visar på skillnader i omfattningen av tidigare belastningar bland personer som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk. Figur 3 visar omfattningen av tidigare belastningar i

de olika åldersgrupperna. Den mest markanta skillnaden gäller förhållandet mellan ostraffade och straffade i de yngre och de äldre åldersgrupperna. Bland 15–17-åringar som lagförts för innehav eller bruk av narkotika finns fler personer som inte varit straffade tidigare (69 %) än individer som har varit straffade sedan tidigare (31 %). Bland 18–20-åringar är det i princip lika vanligt att ha en tidigare belastning (51 %) som att inte ha det (49 %). I de resterande åldersgrupperna från 21 år till 50 år och äldre är skillnaderna överlag små, och det är mer vanligt att vara straffad sedan tidigare (mellan 61 % och 67 % beroende på åldersgrupp) än att inte vara det. Procentsiffror för samtliga åldersgrupper redovisas i tabell 5 i bilaga 1.

Bortsett från de ostraffade är det vanligast i samtliga åldersgrupper att ha en (1) lagförelse sedan tidigare. Det gäller ungefär var fjärde till femte person (mellan 20 % och 23 %), beroende på ålder. Sedan minskar gradvis, i alla åldersgrupper, andelen personer som har två, tre och fyra tidigare lagförelser.¹⁰

Figur 3. Omfattningen av tidigare lagförelser under fem år tillbaka bland samtliga personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter åldersgrupp.

Tidigare lagförelser för något narkotikabrott

Av samtliga personer som under 2019 lagfördes för innehav eller bruk av narkotika som huvudbrott har 10 291 individer (44,7 %) minst en lagförelse under fem år tillbaka där det förekommer något brott mot narkotikastrafflagen, oavsett om det är huvudbrott eller bibrott.¹¹ Det betyder att nästan hälften av personer som lagförts för innehav/bruk av narkotika redan är kända av rättsväsendet för tidigare narkotikabrott.

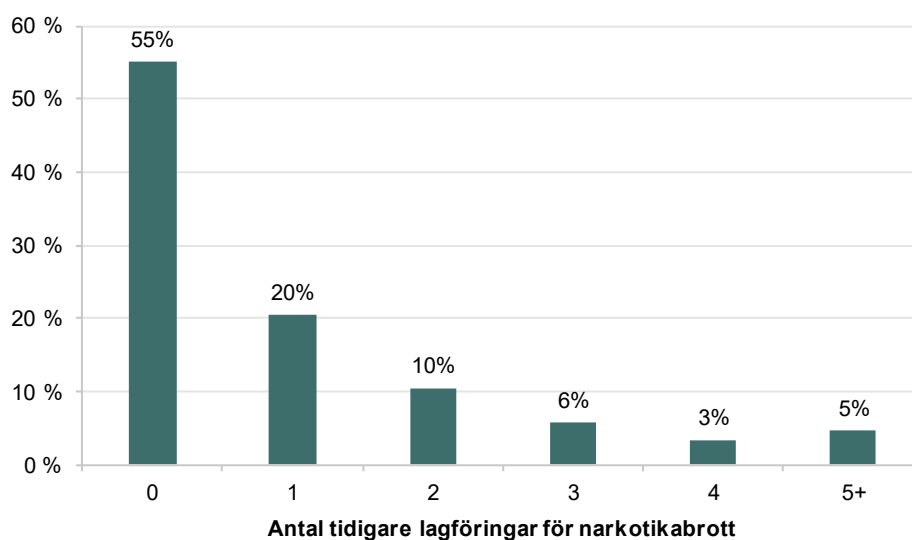
¹⁰ Andelen går upp igen i den sistnämnda kategorin "fem och fler lagförelser", vilket beror på att kategorin slår ihop 5–36 tidigare lagförelser.

¹¹ Bland 8 806 personer som tidigare har lagförts för narkotikabrott innehåller minst en av deras lagförelser narkotikabrott som huvudbrott. Bland resterande 1 485 personer som tidigare har lagförts för narkotikabrott utgör narkotikabrottet i deras tidigare lagförelser endast ett bibrott.

Siffran skulle troligen vara ännu högre om samtliga tidigare lagföringar hade studerats och inte enbart de senaste fem åren.

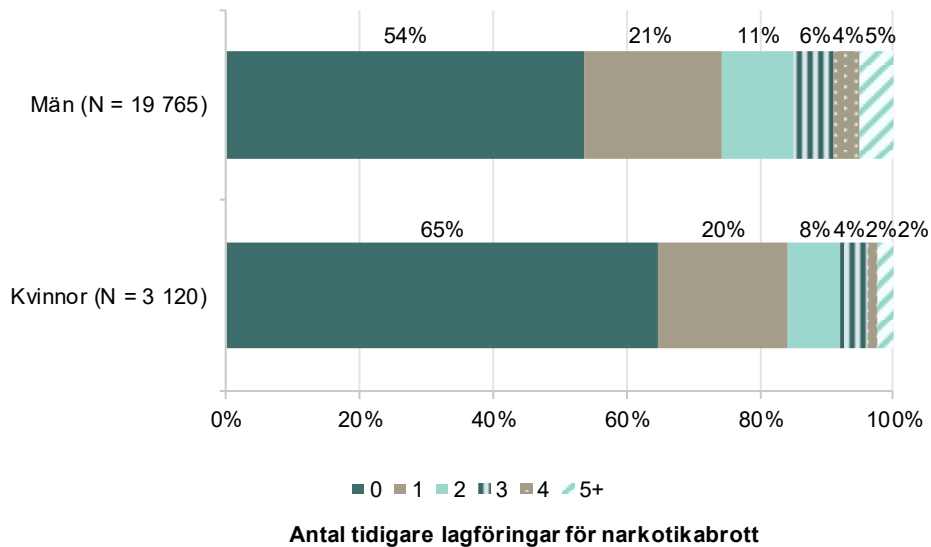
Figur 4 visar fördelningen av antalet tidigare lagföringar för något narkotikabrott i studiepopulationen. Var femte person (20 %) har en (1) lagföring sedan tidigare för narkotikabrott. Andelen sjunker sedan successivt till 3 procent bland de med fyra tidigare lagföringar för brott mot narkotikastrafflagen. Att ha fem eller fler lagföringar för narkotikabrott under fem år tillbaka förekommer bland 5 procent av studiepopulationen.

Figur 4. Omfattningen av tidigare lagföringar för narkotikabrott under fem år tillbaka bland samtliga personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019.

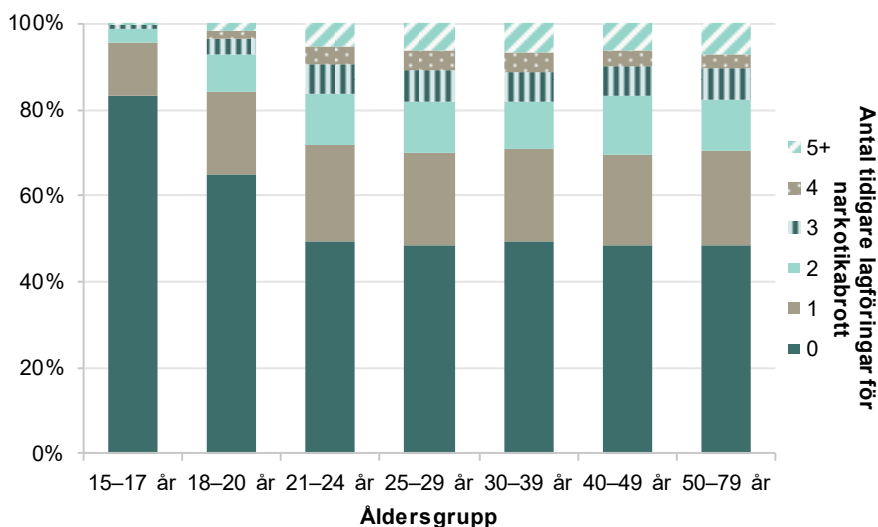
Könsuppdelade resultat visar att det är mer vanligt för män än för kvinnor att någon gång ha varit lagförd för narkotikabrott (se figur 5). Det är 46 procent av männen som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk som tidigare varit lagförda för narkotikabrott, jämfört med 35 procent av de lagförda kvinnorna. Det är också vanligare bland män än bland kvinnor att ha samlat på sig två, tre, fyra samt fem eller fler tidigare sådana lagföringar.

Figur 5. Omfattningen av tidigare lagföringar för brott mot narkotikastrafflagen under fem år tillbaka bland män och kvinnor som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019.

Det är mindre vanligt bland yngre än bland äldre personer att tidigare ha varit straffad för narkotikabrott. Bland 15–17-åringar som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk har endast 17 procent varit lagförda för något narkotikabrott förut. Bland 18–20-åringar är denna andel 35 procent. I åldersgrupperna från 21 år uppåt har däremot en majoritet (51 % till 52 %) varit tidigare lagförda för narkotikabrott. Antalet tidigare lagföringar för narkotikabrott per individ är också lägre i de två yngsta åldersgrupperna. I åldersgrupperna som är 21 år och äldre syns inte några tydliga skillnader mellan grupperna vad gäller omfattningen av deras tidigare belastning för narkotikabrott. En rimlig förklaring av skillnaderna mellan åldersgrupperna är att de yngre inte varit straffmyndiga under hela föregående femårsperioden och därmed inte haft lika lång tid på sig att bli lagförda för narkotikabrott som de äldre. Procentsiffror för samtliga åldersgrupper redovisas i tabell 6 i bilaga 1.

Figur 6. Omfattningen av tidigare lagföringar för brott mot narkotikastrafflagen under fem år tillbaka bland samtliga personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter åldersgrupp.

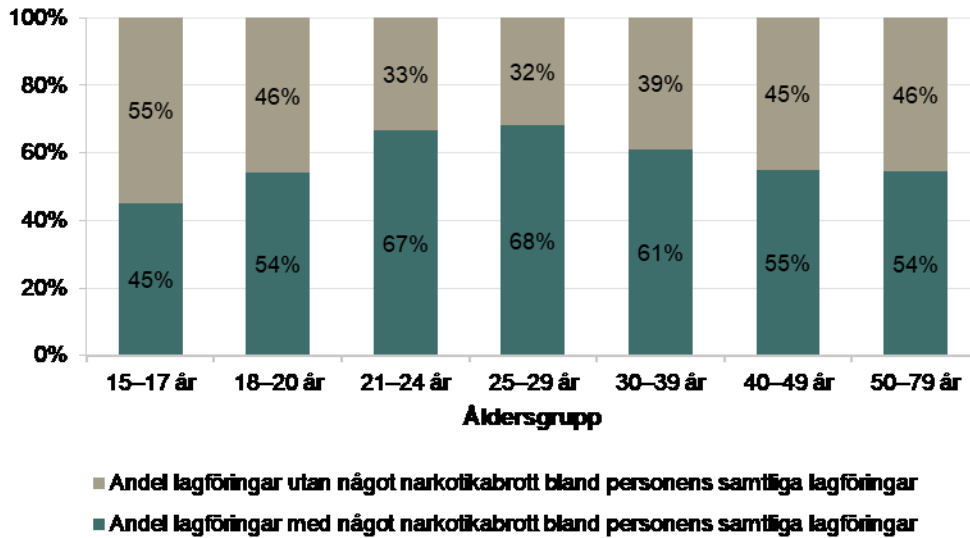

Som nämnts ovan har 13 219 av de 22 885 personerna i studiepopulationen varit lagförda för något brott sedan tidigare och bland dessa har 10 291 personer minst en tidigare lagföring för något narkotikabrott som huvud- eller bibrott. Det innebär att för den stora majoriteten, nämligen 78 procent, av studiepopulationen som är belastade sedan tidigare har varit lagförda för just narkotikabrott. Spannet av tidigare belastningar för brott mot narkotikastrafflagen bland tidigare lagförda sträcker sig från noll till sexton, med ett genomsnitt på 1,8 lagföringar för narkotikabrott per tidigare straffad individ. Resterande 2 928 personer (22 %) bland tidigare lagförda har uteslutande lagförts för andra brott än narkotikabrott.

För att undersöka hur många av en tidigare straffad persons lagföringar som inkluderar narkotikabrott har andelen lagföringar som innehåller narkotikabrott bland samtliga lagföringar som individen haft under fem år tillbaka beräknats. Resultaten visar att denna andel varierar mellan 0 procent och 100 procent. Det betyder att det bland tidigare straffade personer finns individer där inte en enda tidigare lagföring innehåller narkotikabrott, men även personer där narkotikabrott förekommer i varenda tidigare lagföring, och allt däremellan.

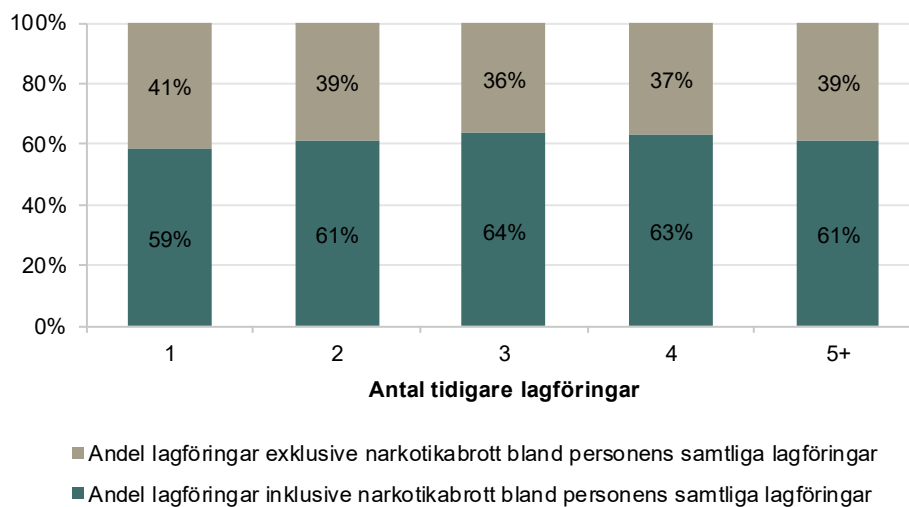
I genomsnitt innehåller 61 procent av en persons tidigare lagföringar något narkotikabrott. Andelen är lite högre bland tidigare straffade män (61 %) än bland kvinnor (57 %). Vad gäller ålder framkommer att andelen tidigare lagföringar som innehåller narkotikabrott följer en omvänd U-kurva, där andelen går från i genomsnitt 45 procent bland tidigare straffade 15-17-åringar till 67 procent och 68 procent bland 21-24-åringar och 25-29-åringar för att sedan falla till 54 procent bland de äldsta (se figur 7).

Figur 7. Andel tidigare lagföringar som innehåller något narkotikabrott, bland lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019 och som lagförts för brott de föregående fem åren, uppdelade efter åldersgrupper.

Det är inte helt otänkbart att andelen lagföringar med narkotikabrott bland tidigare lagföringar skiljer sig beroende på hur ofta en person har varit lagförd tidigare. Till exempel skulle en hög andel lagföringar innehållandes narkotikabrott bland personer med många tidigare lagföringar kunna tolkas som att narkotikabrott är en återkommande brottslig handling i denna högbelastade grupp. Analyser visar dock att det inte finns några avsevärda skillnader i andelen lagföringar med något narkotikabrott bland tidigare lagföringar som kan hänföras till omfattningen av den tidigare belastningen (se figur 8).

Figur 8. Andel tidigare lagföringar som innehåller något narkotikabrott, bland lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019 och som lagförts för brott de föregående fem åren, uppdelade efter antal tidigare lagföringar.

Tidigare lagföringar för annat brott än narkotikabrott

Utöver brott mot narkotikastrafflagen förekommer en rad andra brott i de tidigare lagföringarna som personer lagförda för narkotikainnehav eller narkotikabruk har samlat på sig. Av resurs- och utrymmesskäl begränsas redovisningen av tidigare belastningar för annat brott än narkotikabrott till huvudbrotten i tidigare lagföringar. Bibrotten exkluderas alltså från redovisningen. För kompletthetens skull och för att underlätta tolkningen av resultaten redovisas i samtliga tabeller också narkotikabrott, även här begränsad till huvudbrott (till skillnad från föregående avsnitt där tidigare narkotikabrott avsåg både huvud- och bibrott).

Tabell 2 sammanfattar andelen personer i studiepopulationen som under fem år tillbaka någon gång har lagförts för olika brottskategorier och brottstyper som huvudbrott. Som framkommer är de vanligaste huvudbrotten som personer tidigare lagförts för – förutom brott mot narkotikastrafflagen (38,5 %) – stöld (16,0 %), olovlig körning (9,6 %), misshandel (6,4 %) rattfylleri (5,9 %) och brott mot knivlagen (5,0 %). En del personer har även någon gång varit lagförda för skadegörelse, våld mot tjänstemän, rån, brott mot trafikförordningen, olaga hot, häleri, vapenbrott, narkotikasmuggling och våldsamt motstånd. Dessa andelar varierar mellan 1 procent och strax över 3 procent. Observera att andelarna i tabellen för de olika brottstyperna inte nödvändigtvis summerar till andelen för tillhörande brottskategori. Det eftersom brottskategorierna omfattar fler brottstyper än de som redovisas i tabellen. Vidare kan en person som har varit lagförd sedan tidigare för en viss brottskategori varit lagförd vid olika tillfällen för en rad olika brottstyper inom denna kategori.

Tabell 2. Andel som tidigare lagförts för olika huvudbrott, bland samtliga lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019.

Brottskategori och brottstyp	Andel
Brott mot person (3–7 kap. BrB)	9,6 %
Misshandel	6,4 %
Olaga hot	1,6 %
Brott mot förmögenhet (8–12 kap. BrB)	21,9 %
Stöld	16,0 %
Rån	2,4 %
Häleri och häleriförseelse	1,5 %
Skadegörelse	3,4 %
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	1,1 %
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	4,3 %
Våld eller hot mot tjänsteman	2,7 %
Våldsamt motstånd	1,0 %
Brott mot trafikbrottslagen	14,2 %
Olovlig körning	9,6 %
Rattfylleri	5,9 %

¹² På grund av begränsningen till huvudbrotten är andelen med tidigare narkotikabrott lite lägre (38,5 %) än den som redovisats i föregående avsnitt, där narkotikabrott avsåg både huvud- och bibrott (44,7 %).

Brottskategori och brottstyp	Andel
Brott mot narkotikastrafflagen	38,5 %
Överlåtelse	1,6 %
Framställning	0,4 %
Förvärv	0,5 %
Anskaffning	0,5 %
Utbudande	0,1 %
Innehav eller bruk	37,4 %
Övriga brott mot narkotikastrafflagen*	0,1 %
Vapenlag, 9 kap.	1,5 %
Vapenbrott	1,4 %
Lag om straff för smuggling	1,5 %
Narkotikasmuggling	1,2 %
Lag om förbud beträffande knivar m.m.	5,0 %
Trafikförordningen	1,7 %
Övriga brott**	2,9 %

* Det saknas i lagföringen information om vilken gärning narkotikabrottet avsåg. ** Övriga brott innehåller de brottstyper som förekommer som huvudbrott bland mindre än 1 procent av individerna.

Könsuppdelade resultat visar att män som lagförs för narkotikainnehav eller narkotikabruk i betydligt större utsträckning än kvinnor lagförts tidigare för de flesta brottskategorierna och brottstyperna som huvudbrott. Samtidigt har det visat sig ovan att andelen män som tidigare lagförts överhuvudtaget är högre än andelen kvinnor (se första avsnitt i detta kapitel). För att göra det lättare att urskilja eventuella könsskillnader för *vilka* brott som individerna tidigare lagförts för redovisas nedan andelen som lagförts för olika brottskategorier och brottstyper, avgränsade till de med någon tidigare lagföring. För könsuppdelade resultat om tidigare lagföringar för olika huvudbrott bland samtliga i studiepopulationen, se tabell 7 i bilaga 2.

Tabell 3 visar att andelen som tidigare har lagförts för specifika huvudbrott är högre bland män som lagförts för innehav eller bruk av narkotika och som varit straffade tidigare, än bland kvinnor. Det gäller samtliga typer av huvudbrott, förutom stöld som är betydligt vanligare bland tidigare lagförda kvinnor (42,4 %) än bland tidigare lagförda män (25,9 %). Resultaten visar alltså att även om hänsyn tas till om individen har varit straffad sedan tidigare så har män som lagförts för innehav/bruk av narkotika en högre andel belastningar i nästan alla huvudbrott än vad kvinnor har.

Tabell 3. Andel som tidigare lagförts för olika huvudbrott, bland lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019 och som lagförts för brott de föregående fem åren, uppdelade efter kön.

Brottskategori och brottstyp	Män (N = 11 696)	Kvinnor (N = 1 523)
Brott mot person (3–7 kap. BrB)	17,3 %	11,0 %
Misshandel	11,5 %	7,4 %
Olaga hot	2,9 %	1,4 %
Brott mot förmögenhet (8–12 kap. BrB)	36,7 %	47,2 %
Stöld	25,9 %	42,4 %
Rån	4,6 %	1,1 %

Brottskategori och brottstyp	Män (N = 11 696)	Kvinnor (N = 1 523)
Häleri och häleriförseelse	2,7 %	2,1 %
Skadegörelse	6,3 %	3,5 %
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	1,8 %	2,0 %
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	7,7 %	5,3 %
Våld eller hot mot tjänsteman	4,8 %	3,9 %
Våldsamt motstånd	1,7 %	0,9 %
Brott mot trafikbrottslagen	25,8 %	15,4 %
Olovlig körning	17,7 %	9,1 %
Rattfylleri	10,6 %	7,6 %
Brott mot narkotikastrafflagen	67,1 %	62,6 %
Överlåtelse	3,1 %	1,1 %
Framställning	0,8 %	0,5 %
Förvärv	1,0 %	0,2 %
Anskaffning	1,0 %	0,3 %
Utjudande	0,2 %	0,1 %
Innehav eller bruk	65,1 %	62,0 %
Övriga brott mot narkotikastrafflagen*	0,2 %	0,1 %
Vapenlag, 9 kap.	2,8 %	1,4 %
Vapenbrott	2,5 %	1,4 %
Lag om straff för smuggling	2,7 %	1,6 %
Narkotikasmuggling	2,2 %	1,1 %
Lag om förbud beträffande knivar m.m.	9,2 %	4,0 %
Trafikförordningen	3,1 %	1,4 %
Övriga brott	5,4 %	2,4 %

* Det saknas i lagföringen information om vilken gärning narkotikabrottet avsåg.

Samma avgränsning till de som varit lagförda sedan tidigare görs också för de olika åldersuppdelade resultaten avseende tidigare belastningar för specifika huvudbrott. Det eftersom äldre personer generellt sett har en högre tidigare belastning än yngre personer (se första avsnittet i detta kapitel). För åldersuppdelade resultat bland samtliga i studiepopulationen hänvisas till tabell 8 i bilaga 2.

Det framkommer några skillnader i de åldersuppdelade resultaten för tidigare belastningar för specifika typer av brott (se tabell 4). För vissa brott såsom olovlig körning och rattfylleri syns en ökning av andelen personer som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk och som tidigare varit lagförda ju äldre åldersgrupp som studeras. Däremot är andelen som tidigare lagförts för rån högst bland de yngsta för att sedan sjunka successivt med stigande ålder.

Tabell 4. Andel som tidigare lagförts för olika huvudbrott, bland lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019 och som lagförts för brott de föregående fem åren, uppdelade efter åldersgrupp.

Brottskategori och brottstyp	15–17 år (N = 612)	18–20 år (N = 2 337)	21–24 år (N = 3 026)	25–29 år (N = 2 701)	30–39 år (N = 2 589)	40–49 år (N = 1 100)	50–79 år (N = 854)
Brott mot person (3–7 kap. BrB)	16,5 %	21,0 %	16,2 %	14,6 %	16,3 %	16,4 %	13,6 %
Misshandel	12,4 %	14,3 %	11,5 %	9,9 %	10,5 %	9,6 %	6,1 %

Brottskategori och brottstyp	15–17	18–20	21–24	25–29	30–39	40–49	50–79
	år (N = 612)	år (N = 2 337)	år (N = 3 026)	år (N = 2 701)	år (N = 2 589)	år (N = 1 100)	år (N = 854)
Olaga hot	2,1 %	3,8 %	2,1 %	2,1 %	2,8 %	3,5 %	2,9 %
Brott mot förmögenhet (8–12 kap. BrB)	43,5 %	42,5 %	34,0 %	31,5 %	41,4 %	41,0 %	40,4 %
Stöld	27,0 %	30,3 %	23,1 %	22,5 %	32,4 %	32,8 %	34,3 %
Rån	8,2 %	6,4 %	5,2 %	3,9 %	3,0 %	1,1 %	0,4 %
Häleri och häleriförseelse	1,3 %	1,8 %	1,9 %	2,4 %	3,5 %	4,5 %	4,1 %
Skadegörelse	5,7 %	6,5 %	5,7 %	5,9 %	6,5 %	6,1 %	4,0 %
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	1,6 %	1,6 %	1,5 %	2,2 %	1,9 %	1,7 %	2,7 %
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	2,9 %	7,1 %	7,7 %	8,6 %	7,8 %	7,9 %	5,4 %
Våld eller hot mot tjänsteman	1,3 %	3,7 %	4,3 %	5,6 %	5,6 %	6,0 %	3,9 %
Våldsamt motstånd	1,0 %	1,5 %	2,0 %	2,2 %	1,3 %	1,4 %	0,9 %
Brott mot trafikbrottslagen	9,2 %	16,0 %	22,4 %	26,0 %	29,0 %	34,1 %	37,2 %
Olovlig körning	7,2 %	12,5 %	13,3 %	16,6 %	19,9 %	23,5 %	29,4 %
Rattfylleri	1,3 %	3,8 %	9,7 %	12,1 %	13,4 %	13,8 %	15,9 %
Brott mot narkotikastrafflagen	44,1 %	59,1 %	73,8 %	73,3 %	66,8 %	61,2 %	63,3 %
Överlåtelse	0,5 %	2,1 %	3,2 %	3,7 %	2,8 %	2,5 %	2,8 %
Framställning	0,2 %	0,0 %	0,3 %	1,2 %	1,3 %	1,0 %	0,9 %
Förvärv	0,2 %	0,7 %	1,0 %	1,4 %	0,5 %	0,5 %	1,1 %
Anskaffning	0,3 %	0,7 %	0,9 %	1,3 %	1,0 %	0,6 %	0,6 %
Utbjudande	0,3 %	0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,0 %	0,2 %
Innehav eller bruk	43,1 %	57,9 %	72,5 %	70,7 %	64,3 %	59,4 %	61,5 %
Övriga brott mot narkotikastrafflagen*	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,1 %	0,3 %	0,2 %	0,1 %
Vapenlag, 9 kap.	1,6 %	1,8 %	2,2 %	2,8 %	3,7 %	2,8 %	2,5 %
Vapenbrott	1,5 %	1,8 %	2,0 %	2,6 %	3,4 %	2,5 %	2,1 %
Lag om straff för smuggling	0,3 %	0,8 %	2,9 %	3,9 %	3,4 %	2,5 %	1,3 %
Narkotikasmuggling	0,2 %	0,7 %	2,4 %	3,4 %	2,6 %	2,2 %	0,9 %
Lag om förbud beträffande knivar m.m.	5,4 %	5,8 %	7,2 %	7,3 %	11,4 %	14,5 %	11,7 %
Trafikförordningen	0,7 %	1,5 %	2,3 %	2,9 %	4,2 %	3,4 %	5,9 %
Övriga brott	0,5 %	2,2 %	4,7 %	5,0 %	6,4 %	8,5 %	8,1 %

* Det saknas i lagföringen information om vilken gärning narkotikabrottet avsåg.

Diskussion

De som lagförs för innehav eller bruk av narkotika är en i mycket hög grad kriminellt belastad grupp. I den här kortanalysen har runt sex av tio personer som år 2019 lagfördes för narkotikainnehav eller narkotikabruk som huvudbrott minst en gång tidigare under fem år tillbaka varit lagförda för något brott. Det ligger i linje med resultaten från Brås utvärdering av rättsväsendets insatser mot narkotikamissbruk som även den visar att merparten av personer som lagförts för ringa narkotikabrott (Brå, 2000) har varit straffade för något brott sedan tidigare. Eftersom tabeller över tidigare belastning i lagföringsstatistiken redovisar lagföringar under tio år är det inte möjligt att jämföra kortanalysens resultat om tidigare belastningar bland personer som lagförs för innehav/bruk av narkotika med personer som lagförs för andra typer av brott. Återfallsstatistiken som använder en femårsperiod bakåt i tiden visar dock att mindre än hälften (45 procent) av de som år 2019 hade en så kallad ingångshändelse¹³ har varit lagförda tidigare (Brå, 2022b). Det antyder att den tidigare belastningen bland personer som lagförs för narkotikainnehav eller narkotikabruk kan vara högre än bland personer lagförda för brott totalt sett.

Brott mot narkotikastrafflagen sticker ut som det överlägset vanligaste huvudbrottet i tidigare lagföringar bland personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika. Det gäller knappt fyra av tio personer (38,5 %). Andelen med tidigare belastningar för narkotikabrott blir ännu högre om man inkluderar de lagföringar där narkotikabrott utgör ett bibrott. Då räknas nästan varannan person (44,7 %) som tidigare straffad för narkotikabrott. Det kan jämföras med resultaten från den ovannämnda utvärderingsstudien (Brå, 2000), vilken visar att redan under 1990-talet så hade hälften av personerna som lagfördes för ringa narkotikabrott haft tidigare belastningar för narkotikabrott.

Den höga brottsbelastningen kan dock inte enbart härledas till tidigare narkotikabrott. Det näst vanligaste huvudbrottet i tidigare lagföringar är brott mot förmögenhet som drygt var femte person är straffad för, därav främst stöld. Var sjunde person är lagförd sedan tidigare för trafikbrott såsom olovlig körning och rattfylleri. Vidare är knappt en av tio är straffad sedan tidigare för brott mot person, varav i huvudsak för misshandel. Det saknas andra studier baserade på lagföringsstatistiken att jämföra resultaten med. En studie om narkotikamarknader (Brå, 2021), vilken bygger på misstankestatistiken, visar dock en bred och tung brottsbelastning för olika typer av brott bland misstänkta för ringa narkotikabrott, inte minst när det gäller misstankar om brott som kan kopplas till kriminella miljöer. Även i denna studie finns personer som

¹³ Ingångshändelse definieras som frigivning från anstalt, utskrivning från sluten ungdomsvård, avslutad intensivövervakning med elektronisk kontroll eller lagföring för andra påföljder genom lagakraftvunnen dom eller beslut från åklagare. Med tidigare belastning avses lagföringar som skett inom en femårsperiod innan lagföringen som utgjorde ingångshändelsen.

tidigare lagförts för grova brott såsom rån, vapenbrott samt våld och hot mot tjänsteman. Andelarna som lagförts för detta är dock betydligt mindre i denna undersökning (under 3 procent har lagförts för respektive brott) än de som misstänkts i studien om narkotikamarknader där andelarna delvis går upp till tvåsiffriga nivåer.

När det gäller könsskillnader i denna kortanalys är män som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk överrepresenterade i nästan alla utfall. Fler män än kvinnor är straffade sedan tidigare, och de har också i genomsnitt samlat på sig ett större antal tidigare belastningar än kvinnor. Det gäller både tidigare belastningar för brott i stort och för enskilda brottstyper. Endast när det kommer till stöld är andelen bland kvinnor som tidigare lagförts för detta större än andelen bland män. När det gäller narkotikabrott har nästan hälften (46 %) av männen tidigare lagförts för något narkotikabrott som huvud- eller bibrott, men bara en tredjedel (35 %) av kvinnorna. Utifrån ett könsperspektiv är det även intressant att notera att en betydligt lägre andel kvinnor (14 %) än män (86 %) ingick i studiepopulationen med personer som under 2019 lagfördes för innehav eller bruk av narkotika som huvudbrott.¹⁴ Kriminalstatistiken visar att redan när det gäller misstankar om narkotikabrott är bara var sjunde misstänkt person för innehav respektive bruk av narkotika en kvinna (Brå, 2021). Det står i stark kontrast till resultat från självdeklarationsstudier där skillnaden i narkotikaanvändningen mellan män och kvinnor är relativt liten. Till exempel uppgav i den senaste undersökningen Vanor och konsekvenser som genomförts av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) 8,6 procent av männen och 7,1 procent av kvinnorna i åldern 17–84 år att de använt narkotika de senaste 12 månader (CAN, 2022a). Bland de som inom slutet eller öppen specialiserad vård vårdas med en narkotikadiagnos är ungefär trettio procent kvinnor (Socialstyrelsen, 2023). Hos polisen finns för närvarande ett utvecklingsområde avseende arbetet mot narkotika om att utveckla en normkritisk missbrukarprofilering och genusneutral profilering i verksamheten för att inte missa flickor och kvinnor som brukar narkotika (Polismyndigheten, 2020).

Skillnader i tidigare belastningar syns också mellan olika åldersgrupper. Bland de som är 21 år och äldre har upp till två av tre som lagförts för narkotikainnehav eller narkotikabruk varit straffade för något brott sedan tidigare. Andelen är lägre i de yngre åldersgrupperna där hälften bland 18–20-åringar och en tredjedel bland 15–17-åringar har varit straffade förut. Resultaten ligger i linje med det som framkom i den ovannämnda utvärderingsstudien av kriminaliseringen av narkotikabruket (Brå, 2000) som också visade en lägre brottsbelastningen bland yngre jämfört med de äldre, även om andelarna i denna kortanalys understiger andelarna som syntes i utvärderingsstudien. De yngres förhållandevis låga andel straffade stöds också av Socialstyrelsens (2022) rapport om unga människor med

¹⁴ År 2019 skiljer sig inte avsevärt från de föregående åren, eftersom andelen kvinnor som lagförts för innehav eller bruk av narkotika som huvudbrott stabilt legat runt denna nivå sedan 2015.

lagföringar för narkotikabrott. I den registerstudie på barn (15–17 år) och unga vuxna (18–20 år) som år 2017 lagfördes för narkotikabrott hade en tredjedel av barnen och runt sex av tio unga vuxna en lagföring sedan tidigare. En möjlig förklaring till den lägre andelen straffade bland yngre i denna kortanalys är att en del väldigt unga personer inte varit straffmyndiga under hela perioden fem år tillbaka och därför inte kunnat lagföras för eventuella brott.

Resonemanget om den kortare undersökningsperiodens eventuella inverkan på ungas tidigare belastningar kan också användas vid tolkningen av de åldersuppdelade resultaten för tidigare narkotikabrott. Jämfört med personer 21 år och uppåt, där runt hälften har varit straffade för narkotikabrott (antingen som huvud- eller bibrott) sedan tidigare, är denna andel betydligt lägre bland yngre. Enbart 17 procent av 15–17-åringar och 35 procent av 18–20-åringar har en lagföring sedan tidigare som innehåller något narkotikabrott. Även här kan man argumentera för att en del unga personer inte varit straffmyndiga under hela femårsperioden bakåt i tiden. Oavsett så stöds kortanalysens resultat av tidigare studier som också visar på en lägre belastning för narkotikabrott i de yngre åldersgrupperna (t.ex. Brå, 2000 och Socialstyrelsen, 2022).

Avseende syftet med kortanalysen kan man konstatera att rättsväsendet i drygt hälften av fallen finner och lagför unika personer för innehav eller bruk av narkotika som inte tidigare varit kända av rättsväsendet för narkotikabrott. Således utgör den andra hälften av lagförda för narkotikainnehav/-bruk personer som redan tidigare identifierats och lagförts för narkotikabrott. Den enda gruppen som inte i lika hög utsträckning är straffade för tidigare narkotikabrott är personer mellan 15 och 17 år och till viss del även personer mellan 18 och 20 år. Men eftersom många personer i dessa två åldersgrupper inte har varit straffmyndiga under fem år tillbaka förblir det oklart om deras mindre tidigare belastning beror på att polisen faktiskt bättre lyckas identifiera individer utan tidigare belastningar för narkotikabrott bland yngre än bland äldre eller om det bara är en följd av att eventuella tidigare narkotikabrott inte kom att registreras i lagföringsstatistiken. Enligt polismyndighetens handbok för narkotikabekämpning är unga i åldern upp till 25 år en särskilt utpekad målgrupp för tidiga polisingripanden gällande narkotikarelaterad brottslighet (Polismyndigheten, 2019). Det som delvis talar emot en högre träffsäkerhet av polisen att identifiera unga narkotikaanvändare är att andelen positiva provsvar bland misstänkta för ringa narkotikabrott är avsevärt lägre (ungefär 50 till 60 %) bland unga människor än bland äldre (upp till över 90 %) (Brå, 2016). Det kan tyda på att det bland de äldre åldersgrupperna i större utsträckning rör sig om provtagning av mer eller mindre kända brukare eller missbrukare, vilket i förlängningen leder till en högre andel med tidigare belastning för narkotikabrott bland äldre.

Det är heller inte helt orimligt att många unga på grund av sin låga ålder inte hunnit debutera än i narkotikaanvändningen, vilket skulle innebära

att rättsväsendet per automatik i större utsträckning får fast personer utan tidigare belastningar för narkotikabrott när man drogtestar de yngre åldersgrupperna, även om polisen inte är bättre på att särskilja debuterande 15–20-åringar från 15–20-åringar som missbrukar narkotika. I CAN:s nationella skolundersökning 2022 uppger exempelvis endast 7 procent av pojkarna och 6 procent av flickorna i årskurs 9 att de någon gång använt narkotika (CAN, 2022b). Bland eleverna i gymnasiets år 2 hade 16 procent av pojkarna och 13 procent av flickorna erfarenhet av narkotika.

Sammanfattningsvis visar denna kortanalys att tidigare belastningar för brott i allmänhet och narkotikabrott i synnerhet är en vanlig företeelse bland personer som lagförs för innehav eller bruk av narkotika. Med tanke på intentionen med lagändringen att i högre utsträckning kunna upptäcka och lagföra personer för eget bruk av narkotika innan de fastnar i ett missbruk behöver polisen men också kriminalpolitiken ställa sig frågor om vad som är befogade nivåer för denna målsättning. Är det rimligt med en ungefärlig 50–50-fördelning mellan nya och kända brukare? Var går gränsen till att fördelningen får en för stor övervikt på den ena eller den andra gruppen? Och gäller samma antaganden samtliga åldersgrupper? Det är Brås förhoppning att kortanalysens resultat kommer att användas som ett kunskapsbaserat underlag i denna diskussion samt i den fortsatta narkotikadebatten överlag.

Referenser

Brå (2023). Anmälda brott 2022. Tabell 100 a.

<https://bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html>

Brå (2022a). Personer lagförda för brott 2021. Slutlig statistik.

Brå (2022b). Återfall i brott 2019. Preliminär statistik.

Brå (2021). Narkotikamarknader. En studie av smuggling, gatuförsäljning, internethandel och köpare.

Brå (2020). Lagförda brott 2019. Tabell 405.

<https://bra.se/statistik/kriminalstatistik/personer-lagforda-for-brott.html>

Brå (2016). Provtagning vid misstanke om ringa narkotikabrott. En undersökning av analysresultat 1998–2015. Kortanalys 1/2016.

Brå (2000). Kriminaliseringen av narkotikabruk - en utvärdering av rättsväsendets insatser. Rapport 2000:21.

CAN (2022a). Användning och beroendeproblem av alkohol, narkotika och tobak. En studie med fokus på år 2021 i Sverige. CAN Rapport 209.

CAN (2022b). CAN:s nationella skolundersökning 2022. Ungas erfarenheter av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel. CAN Rapport 215.

Polismyndigheten (2020). Polismyndighetens narkotikabekämpning. Delredovisning av regeringsuppdrag att förstärka bekämpningen av illegal handel med narkotika.

Polismyndigheten (2019). Polismyndighetens handbok för narkotikabekämpning. PM 2019:14.

Rättsmedicinalverket (2022). Årsredovisning 2021.

Socialstyrelsen (2023). Lägesbild 2023. Uppföljning av ANDTS-strategins mål avseende vård och omsorg.

Socialstyrelsen (2022). Vårdinsats som rättslig reaktion för unga som lagförs för narkotikabrott.

Bilagor

Bilaga 1. Kompletterande tabeller till figur 3 och figur 6

Nedan tabeller redovisar procentsiffror för figur 3 (se tabell 5) och figur 6 (se tabell 6) i rapporten som av platsskäl inte kunde visas i figurerna.

Tabell 5. Omfattningen av tidigare lagföringar under fem år tillbaka bland samtliga personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter åldersgrupp.

Antal tidigare lagföringar för något brott	15–17 år (N = 1 949)	18–20 år (N = 4 579)	21–24 år (N = 4 926)	25–29 år (N = 4 370)	30–39 år (N = 4 125)	40–49 år (N = 1 656)	50–79 år (N = 1 280)
0	68,6 %	49,0 %	38,6 %	38,2 %	37,2 %	33,6 %	33,3 %
1	21,4 %	22,8 %	21,8 %	22,2 %	20,6 %	21,1 %	19,8 %
2	6,6 %	13,1 %	14,0 %	12,1 %	12,9 %	13,2 %	14,1 %
3	2,1 %	6,5 %	9,3 %	9,4 %	8,5 %	9,1 %	8,4 %
4	1,1 %	3,7 %	6,2 %	5,9 %	5,8 %	6,3 %	5,9 %
5 och fler	0,3 %	5,0 %	10,2 %	12,3 %	14,9 %	16,8 %	18,5 %

Tabell 6. Omfattningen av tidigare lagföringar för brott mot narkotikastrafflagen under fem år tillbaka bland samtliga personer som lagfördes för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter åldersgrupp.

Antal tidigare lagföringar för narkotikabrott	15–17 år (N = 1 949)	18–20 år (N = 4 579)	21–24 år (N = 4 926)	25–29 år (N = 4 370)	30–39 år (N = 4 125)	40–49 år (N = 1 656)	50–79 år (N = 1 280)
0	83,2 %	64,9 %	49,4 %	48,4 %	49,3 %	48,3 %	48,2 %
1	12,6 %	19,4 %	22,2 %	21,5 %	21,5 %	21,2 %	22,3 %
2	3,2 %	8,3 %	12,2 %	11,8 %	11,2 %	13,5 %	12,0 %
3	0,8 %	3,9 %	6,6 %	7,7 %	6,7 %	6,9 %	7,0 %
4	0,2 %	1,7 %	4,1 %	4,6 %	4,8 %	4,0 %	3,5 %
5 och fler	0,1 %	1,7 %	5,4 %	6,1 %	6,5 %	6,0 %	7,0 %

Bilaga 2. Kompletterande tabeller till tabell 3 och tabell 4

Nedan tabeller redovisar andelen som under fem år tillbaka lagförts för olika huvudbrott bland samtliga lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter kön (se tabell 7) och åldersgrupp (se tabell 8). Tabell 7 i denna bilaga kompletterar tabell 3 i rapporten på så sätt att tabell 7 redovisar andelarna bland *samtliga* i studiepopulationen medan tabell 3 redovisar andelar bland de som har varit lagförda sedan tidigare. På samma sätt kompletterar tabell 8 i denna bilaga resultaten som redovisas i tabell 4 i rapporten.

Tabell 7. Andel som under fem år tillbaka lagförts för olika huvudbrott, bland samtliga lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter kön.

Brottskategori och brottstyp	Män (N = 19 765)	Kvinnor (N = 3 120)
Brott mot person (3–7 kap. BrB)	10,3 %	5,4 %
Misshandel	6,8 %	3,6 %
Olaga hot	1,7 %	0,7 %
Brott mot förmögenhet (8–12 kap. BrB)	21,7 %	23,0 %
Stöld	15,3 %	20,7 %
Rån	2,7 %	0,5 %
Häleri och häleriförseelse	1,6 %	1,0 %
Skadegörelse	3,7 %	1,7 %
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	1,1 %	1,0 %
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	4,6 %	2,6 %
Våld eller hot mot tjänsteman	2,8 %	1,9 %
Våldsamt motstånd	1,0 %	0,4 %
Brott mot trafikbrottslagen	15,3 %	7,5 %
Olovlig körning	10,5 %	4,5 %
Rattfylleri	6,3 %	3,7 %
Brott mot narkotikastrafflagen	39,7 %	30,6 %
Överlåtelse	1,8 %	0,5 %
Framställning	0,5 %	0,2 %
Förvärv	0,6 %	0,1 %
Anskaffning	0,6 %	0,1 %
Utbjudande	0,1 %	0,1 %
Innehav eller bruk	38,5 %	30,3 %
Övriga brott mot narkotikastrafflagen*	0,1 %	0,1 %
Vapenlag, 9 kap.	1,6 %	0,7 %
Vapenbrott	1,5 %	0,7 %
Lag om straff för smuggling	1,6 %	0,8 %
Narkotikasmuggling	1,3 %	0,5 %
Lag om förbud beträffande knivar m.m.	5,5 %	2,0 %
Trafikförordningen	1,8 %	0,7 %
Övriga brott**	3,2 %	1,2 %

* Det saknas i lagföringen information om vilken gärning narkotikabrottet avsåg. ** Övriga brott innehåller de brottstyper som förekommer som huvudbrott bland mindre än 1 % av individer.

Tabell 8. Andel som under fem år tillbaka lagförts för olika huvudbrott, bland samtliga lagförda för innehav/bruk av narkotika som huvudbrott under 2019, uppdelade efter åldersgrupp.

Brottskategori och brottstyp	15–17	18–20	21–24	25–29	30–39	40–49	50–79
	år (N = 1 949)	år (N = 4 579)	år (N = 4 926)	år (N = 4 370)	år (N = 4 125)	år (N = 1 656)	år (N = 1 280)
Brott mot person (3–7 kap. BrB)	5,2 %	10,7 %	9,9 %	9,0 %	10,2 %	10,9 %	9,1 %
Misshandel	3,9 %	7,3 %	7,1 %	6,1 %	6,6 %	6,4 %	4,1 %
Olaga hot	0,7 %	1,9 %	1,3 %	1,3 %	1,7 %	2,3 %	2,0 %
Brott mot förmögenhet (8–12 kap. BrB)	13,6 %	21,7 %	20,9 %	19,5 %	26,0 %	27,2 %	27,0 %
Stöld	8,5 %	15,5 %	14,2 %	13,9 %	20,3 %	21,8 %	22,9 %
Rån	2,6 %	3,3 %	3,2 %	2,4 %	1,9 %	0,7 %	0,2 %
Häleri och häleriförseelse	0,4 %	0,9 %	1,1 %	1,5 %	2,2 %	3,0 %	2,7 %
Skadegörelse	1,8 %	3,3 %	3,5 %	3,6 %	4,1 %	4,0 %	2,7 %
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	0,5 %	0,8 %	0,9 %	1,4 %	1,2 %	1,1 %	1,8 %
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	0,9 %	3,6 %	4,8 %	5,3 %	4,9 %	5,3 %	3,6 %
Våld eller hot mot tjänsteman	0,4 %	1,9 %	2,7 %	3,4 %	3,5 %	4,0 %	2,6 %
Våldsamt motstånd	0,3 %	0,8 %	1,2 %	1,4 %	0,8 %	0,9 %	0,6 %
Brott mot trafikbrottslagen	2,9 %	8,2 %	13,8 %	16,0 %	18,2 %	22,6 %	24,8 %
Olovlig körning	2,3 %	6,4 %	8,1 %	10,3 %	12,5 %	15,6 %	19,6 %
Rattfylleri	0,4 %	1,9 %	6,0 %	7,5 %	8,4 %	9,2 %	10,6 %
Brott mot narkotikastrafflagen	13,9 %	30,2 %	45,3 %	45,3 %	41,9 %	40,6 %	42,3 %
Överlåtelse	0,2 %	1,1 %	1,9 %	2,3 %	1,8 %	1,7 %	1,9 %
Framställning	0,1 %	0,0 %	0,2 %	0,8 %	0,8 %	0,7 %	0,6 %
Förvärv	0,1 %	0,4 %	0,6 %	0,9 %	0,3 %	0,4 %	0,7 %
Anskaffning	0,1 %	0,4 %	0,5 %	0,8 %	0,6 %	0,4 %	0,4 %
Utbjudande	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,2 %
Innehav eller bruk	13,5 %	29,5 %	44,5 %	43,7 %	40,4 %	39,4 %	41,0 %
Övriga brott mot narkotikastrafflagen*	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %
Vapenlag, 9 kap.	0,5 %	0,9 %	1,3 %	1,7 %	2,3 %	1,9 %	1,6 %
Vapenbrott	0,5 %	0,9 %	1,2 %	1,6 %	2,2 %	1,6 %	1,4 %
Lag om straff för smuggling	0,1 %	0,4 %	1,8 %	2,4 %	2,1 %	1,6 %	0,9 %
Narkotikasmuggling	0,1 %	0,3 %	1,5 %	2,1 %	1,6 %	1,4 %	0,6 %
Lag om förbud beträffande knivar m.m.	1,7 %	2,9 %	4,4 %	4,5 %	7,2 %	9,6 %	7,8 %
Trafikförordningen	0,2 %	0,7 %	1,4 %	1,8 %	2,6 %	2,2 %	3,9 %
Övriga brott**	0,2 %	1,1 %	2,9 %	3,1 %	4,0 %	5,7 %	5,4 %

* Det saknas i lagföringen information om vilken gärning narkotikabrottet avsåg. ** Övriga brott innehåller de brottstyper som förekommer som huvudbrott bland mindre än 1 % av individer.

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnégatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM
Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se